

Publicerad 2024-01-20

Lisa Magnusson: Hon utsattes för ett hemskt övergrepp – eller?

Anna Odell är tillbaka med utställningen "Rekonstruktion – Psyket". Foto: Lotta Härdelin

Vad var det som hände Anna Odell? Det är inte alltid självklart vad som är rätt och fel.

En 21-årig tjej tvångsomhändertas och läggs in på psyket, svårt sjuk. Hon får diagnosen schizofreni och blir kvar i nio månader. Efter en tid framkommer det att en av hennes vårdare, "Rikard" kallad, har förfört henne och gjort henne gravid.

Ett hemskt övergrepp, inte sant? Hon står i beroendeställning till honom och är dessutom psykiskt skör. Saken görs inte bättre av att han drivs av någon sorts nyandlig vision, han jämför sig med Jesus och Oden som "offrat" sig och inlett en relation med henne. För att det var vad hon behövde.

Men intressant nog känner hon samma sak: att detta var det bästa som kunnat hända. Att relationens närhet hjälpte henne, att graviditeten tvingade henne att fokusera på något annat än sig själv, att hon var tvungen att ta sig samman, för barnets skull.

Och hennes känslor är väl i slutänden det viktiga. Eller?

Anna Odells självbiografiska verk "Rekonstruktion – Psyket" rotar i tystnaden i journalerna, kring det som var "liksom typ en skandal", som en av läkarna formulerar det i en intervju. Det blir snart tydligt att flera anställda gått över gränsen, "Rikard" var inte den enda.

Det blir snart tydligt att flera anställda gått över gränsen, "Rikard" var inte den enda.

Ta sjuksköterskan "Margareta", med sitt härliga storrökarskratt, som ordnade så att Anna fick komma ut och åka motorcykel i sommar-Stockholm, helt regelvidrigt. Som en annan gång argt ska ha brottat ned henne för att fösa undan det långa hår som Anna alltid hade som en skyddsgardin mot världen. Är "Margareta" god? Ond? Nej. Hon är människa, precis som alla andra. Och det är mycket som skaver med människorna i "Rekonstruktion – Psyket", inte minst då med "Rikard". Hans agerande kunde ju lika gärna – troligare – ha gjort skada. Men inte den här gången, och det är kanske verkets viktigaste ärende: Påminnelsen om att rätt och fel inte är fixerade kategorier. Ibland är saker både och.

Text Lisa Magnusson